

Sirkulære «ferdighus»?

Fagdag Boligkonferansen 15.05.2024

Snorre Bjørkum

Regelverk og krav....

TEK17 kap. 9 – Ytre miljø

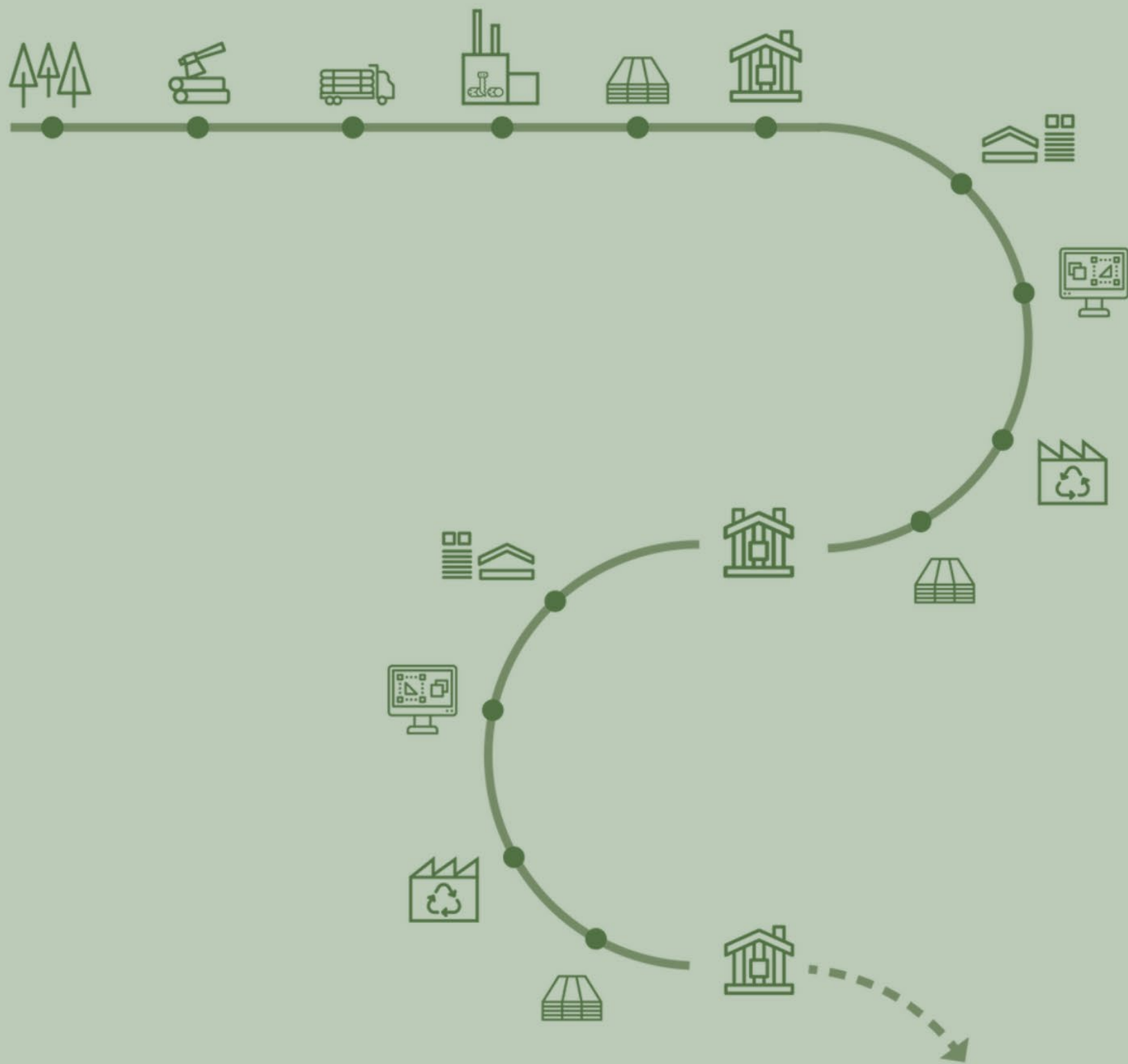
- Det skal velges produkter som er egnet for ombruk og materialgjenvinning. Byggverk skal prosjekteres og bygges slik at det er tilrettelagt for senere demontering når dette kan gjennomføres innenfor en praktisk og økonomisk forsvarlig ramme.
- Miljøkartlegging
- Avfallssortering
- OSV....
- EU-taksonomien...

TILGJENGELIGHET AV MATERIALER

År igjen inntil uttømming av kjente ressurser

hydrogen 1 H 1.0079		5-50 years										helium 2 He 4.0026								
lithium 3 Li 6.941		beryllium 4 Be 9.0122		50-100 years										boron 5 B 10.811		carbon 6 C 12.011	nitrogen 7 N 14.007	oxygen 8 O 15.999	fluorine 9 F 18.998	neon 10 Ne 20.180
sodium 11 Na 22.990		magnesium 12 Mg 24.305		100-500 years										aluminium 13 Al 26.982	silicon 14 Si 28.086	phosphorus 15 P 30.974	sulfur 16 S 32.065	chlorine 17 Cl 35.453	argon 18 Ar 39.948	
potassium 19 K 39.098	calcium 20 Ca 40.078	scandium 21 Sc 44.956	titanium 22 Ti 47.867	vanadium 23 V 50.942	chromium 24 Cr 51.996	manganese 25 Mn 54.938	iron 26 Fe 55.845	cobalt 27 Co 58.933	nickel 28 Ni 58.693	copper 29 Cu 63.546	zinc 30 Zn 65.38	gallium 31 Ga 69.723	germanium 32 Ge 72.64	arsenic 33 As 74.922	selenium 34 Se 78.96	bromine 35 Br 79.904	krypton 36 Kr 83.798			
rubidium 37 Rb 85.468	strontium 38 Sr 87.62	yttrium 39 Y 88.906	zirconium 40 Zr 91.224	niobium 41 Nb 92.906	molybdenum 42 Mo 95.96	technetium 43 Tc [98]	ruthenium 44 Ru 101.07	rhodium 45 Rh 102.91	palladium 46 Pd 106.42	silver 47 Ag 107.87	cadmium 48 Cd 112.41	indium 49 In 114.82	tin 50 Sn 118.71	antimony 51 Sb 121.76	tellurium 52 Te 127.60	iodine 53 I 126.90	xenon 54 Xe 131.29			
caesium 55 Cs 132.91	barium 56 Ba 137.33	hafnium 72 Hf 178.49	tantalum 73 Ta 180.95	tungsten 74 W 183.84	rhenium 75 Re 186.21	osmium 76 Os 190.23	iridium 77 Ir 192.22	platinum 78 Pt 195.08	gold 79 Au 196.97	mercury 80 Hg 200.59	thallium 81 Tl 204.38	lead 82 Pb 207.2	bismuth 83 Bi 208.98	polonium 84 Po [209]	astatine 85 At [210]	radon 86 Rn [222]				
francium 87 Fr [223]	radium 88 Ra [226]	rutherfordium 104 Rf [261]	dubnium 105 Db [262]	seaborgium 106 Sg [266]	bohrium 107 Bh [264]	hassium 108 Hs [277]	meitnerium 109 Mt [268]	darmstadtium 110 Ds [271]	roentgenium 111 Rg [272]											
lanthanum 57 La 138.91	cerium 58 Ce 140.12	praseodymium 59 Pr 140.91	neodymium 60 Nd 144.24	promethium 61 Pm [145]	samarium 62 Sm 150.36	europium 63 Eu 151.96	gadolinium 64 Gd 157.25	terbium 65 Tb 158.93	dysprosium 66 Dy 162.50	holmium 67 Ho 164.93	erbium 68 Er 167.26	thulium 69 Tm 168.93	ytterbium 70 Yb 173.05	lutetium 71 Lu 174.97						
actinium 89 Ac [227]	thorium 90 Th 232.04	protactinium 91 Pa 231.04	uranium 92 U 238.03	neptunium 93 Np [237]	plutonium 94 Pu [244]	americium 95 Am [243]	curium 96 Cm [247]	berkelium 97 Bk [247]	californium 98 Cf [251]	einsteinium 99 Es [252]	fermium 100 Fm [257]	mendelevium 101 Md [258]	nobelium 102 No [259]	lawrencium 103 Lr [262]						

Dette diagramm er en gjentolking av en original fra Ellen MacArthur Foundation

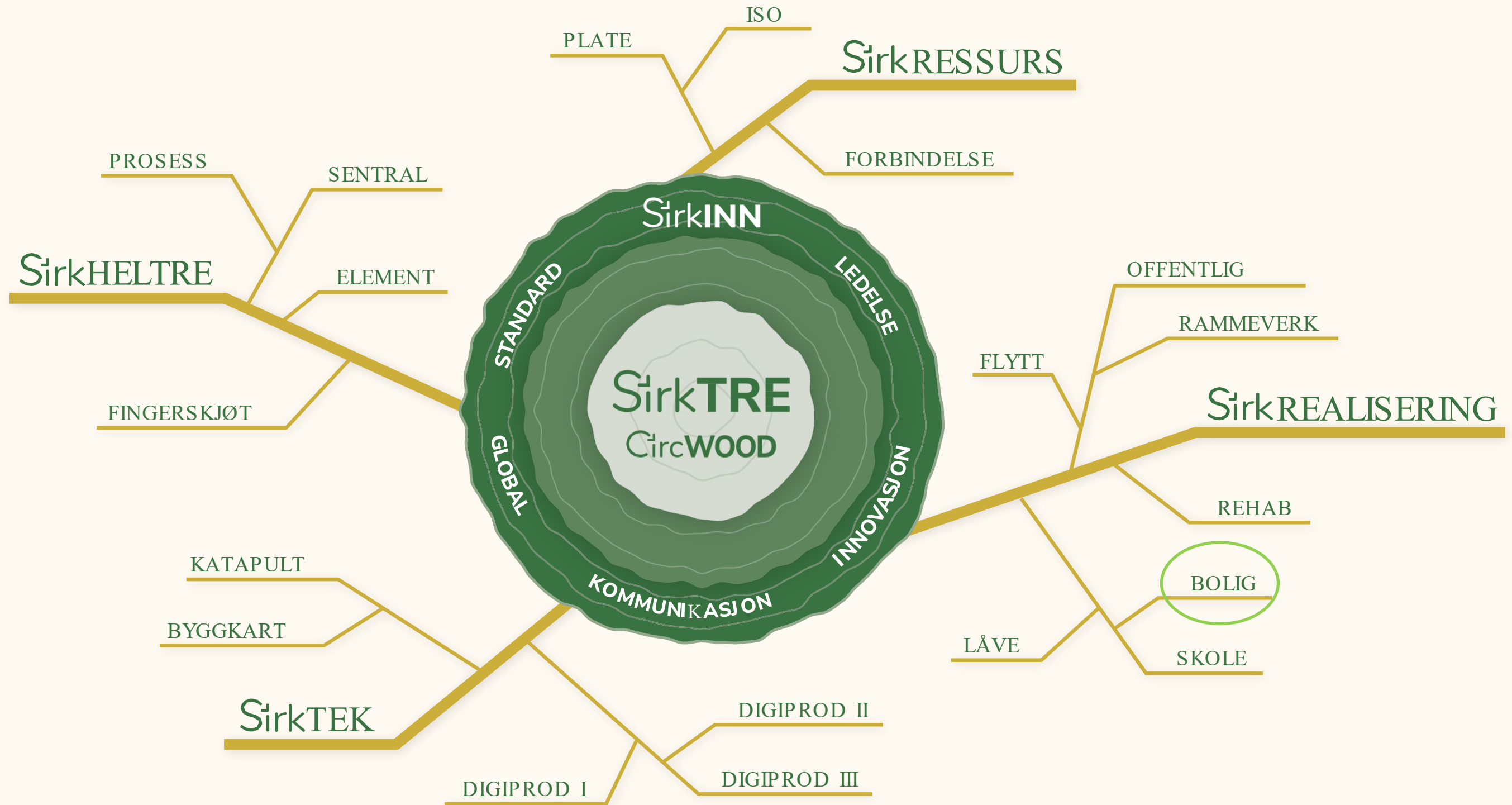
Fra lineær til sirkulær fremtid

I dag bygges hus med metoder og materialer som gjør at bygningselementer deponeres på slutten av sin livstidssyklus.

Et sirkulært hus skal kunne resirkuleres og ombrukes i ny syklus for å bidra til reduserte miljøbelastninger.

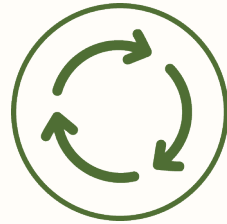
SIRKTRE

Prosjektet er en del av innovasjonsprosjektet SirkTre som jobber mot en sirkulær verdikjede for Norsk treindustri

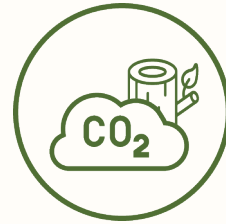
HVORDAN OPPNÅ SIRKULÆRITET?

10 prinsipper som sikrer ombrukbarhet og sirkulære løsninger i prosjektet

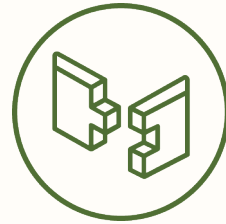
Gjenbruk

Prioritere ombrukbare og gjenvinnbare materialer

Materielle egenskaper

Lavutslipp
Bestandige
Sunn
Lett

Forbindelser

Fleksible og holdbare samlinger tilrettelagt for demontering

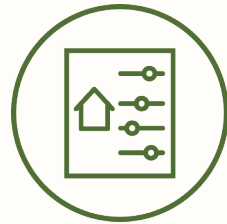
Generalitet

Standard dimensjoner
Modular design
Moderate størrelser

Sjiktinndeling

Homogene materialer i uavhengige sjikt som forenkler demontering
Demonteringshierarki i henhold til levetid
Unngå belegg

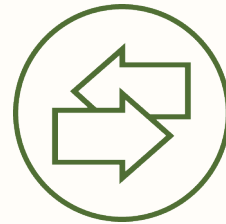
Dokumentasjon

Sikre kvaliteten og verdien av materialer og ressurser.

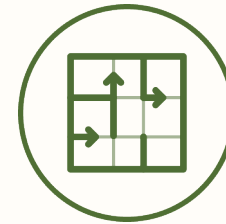
Identifikasjon

Materialepass håndterer dokumentasjon og fremtidige ombruksmuligheter.

Take-back ordninger

Produsent sikrer gjenbruk og vedlikehold av komponenter. Ordning kan videreføres ferdighusets businessmodell.

Endringsdyktighet

Fleksibilitet i planløsning
Tekniske løsninger tilrettelegger for endringer

Tilpasningsdyktighet

Fleksibilitet i volum sammensetting for optimal tilpasning i forhold til kontekst.

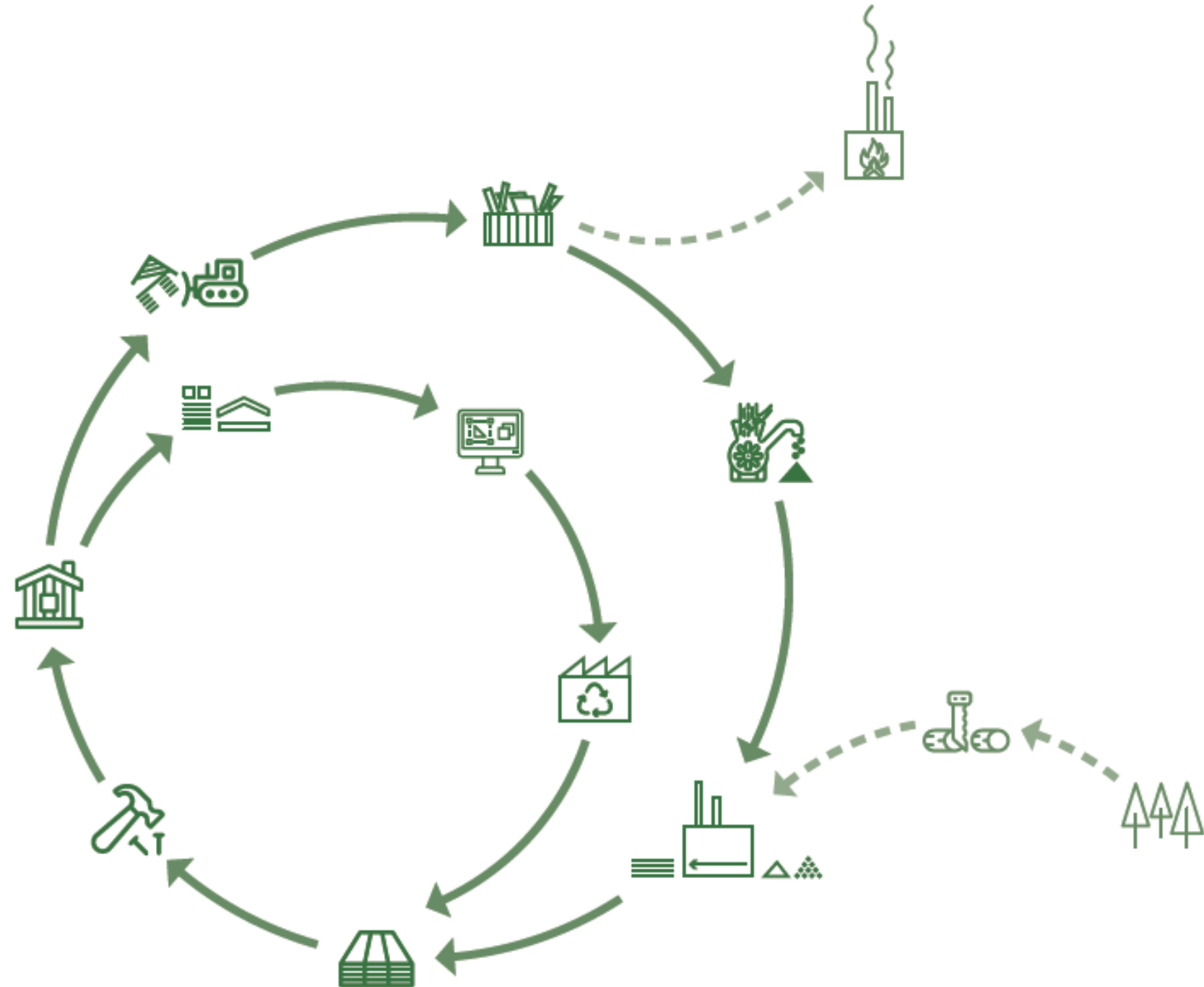
SIRKULÆR VERDIKJEDE

I framtida vil vi oppleve ressursknapphet på flere materialer på grunn av økt befolkning og høyere forbruk. Samtidig vil flere land bli industrialiserte. Dette vil skape et behov for å ivareta kvaliteten og bruksverdien av produkter i omløp så lenge som mulig, for å sikre tilgangen på ressurser.

For å sikre en bærekraftig utvikling mot 2050 er samfunnet avhengig av en framtidig utvikling der vi oppnår økt velferd og økonomisk vekst, samtidig som ressursbruk og klimagassutslipp reduseres. I denne sammenheng er en sirkulær økonomi en kritisk faktor.

I en sirkulær økonomi er avfall først og fremst råstoff for ny produksjon. Dette medfører en betydelig reduksjon i mengden jomfruelige ressurser som brukes, mer effektiv utnyttelse, økt gjenbruk og reparasjon, og gjenvinning av det som fortsatt blir avfall.

På lang sikt medfører en sirkulær økonomi at det i utgangspunktet ikke oppstår avfall, og dermed ingen avfallsindustri slik vi kjenner den i dag. Det finnes kun industri, siden alle ressurser går i sirkulasjon. Veien dit er imidlertid lang. Ombruk og gjenvinning av materialer fra byggeaktivitet vil derfor spille en sentral rolle i den sirkulære økonomien i lang tid fremover.

SIRKBO

HAUGEN/ZOHAR ARKITEKTER
+ NORGESHUS

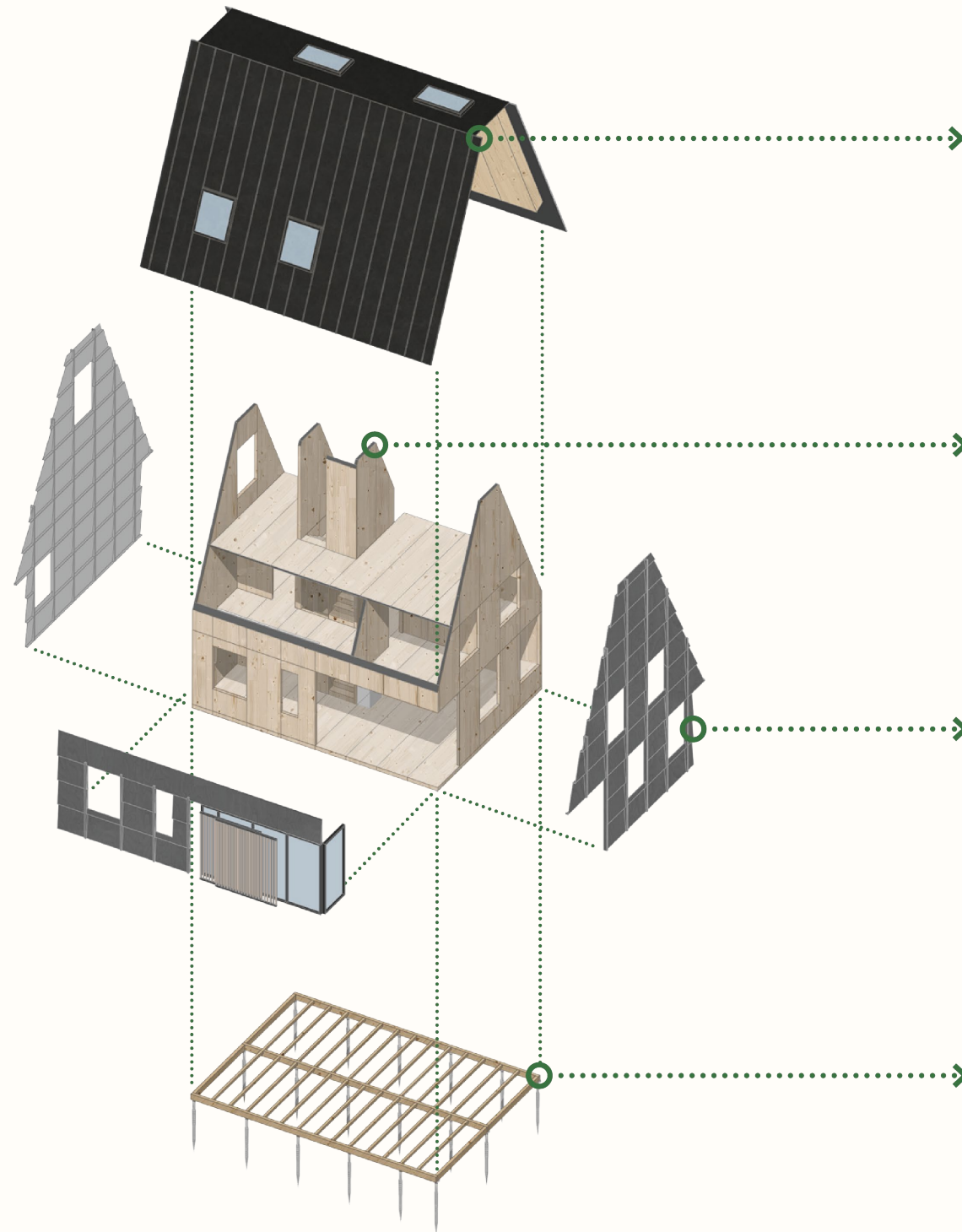
SIRKULÆRE FERDIGHUS

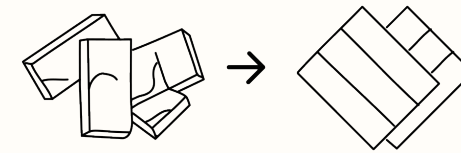
Utvikling av verktøy

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1				Fundament			Gulv på grun			
2				Skruefundament KRINNER		Stripefundament	Betong GPG			
3	Vekt. f.			Skrue +Tre bjelke		Betong Lavkarbonklass B	Betong Lavkarbonklass B 120mm	Membran	radon Membran	EPS 300mm
4		Input flow		Stål	Tre					
5	0	%	Raw	40 %		100	100	100	100	100
6	1	%	Fornybar		100					
7	2	%	Gjenvinning	60 %						
8	3	%	Ombruk							
9		Output flow								
10	3	%	Ombrukbart	100						
11	2	%	Gjenvinnbart			90	90		100	
12	1	%	Energigjenvinning		100			100		100
13	0	%	Deponi			10	10			
14			total flow	310		180		123		
15										
16			Bestendig							
17		År	Lifespan	som bygg		som bygg		som bygg		
18			Montering/ demontering enkelhet							
19	1	1-3	Verktøy	2		1		1		
20	1	1-3 (høy/lav)	Bygger's kvalifiksjon	2		3		3		
21	2	1-3 (høy/lav)	Håndterbarhet	3		1		1		
22	2	1-3 (lav/høy)	Prefabrikasjonsgrad	3		1		1		
23	3	1-3 (lav/høy)	Modularitet	3		1		1		
24	3	1-3 (lav/høy)	Sjiktninndeling	3		1		1		
25			total dfd	34		14		14		
26			sum	65		32		26,3		
27			Utslipp							
28		CO2/kg (A1-A3)	Utslipp	11 kg CO2e/ m2*		11 kgCO2e/m2*		40 kg COe/m2		
29			Market							
30		NOK	Pris per m2							
31			Tilgjengelighet							
32		ja/nei	Take-back ordninger							
33		ja/nei	epd	nei		ja generisk		ja		
34										
35										
36			* av referansebygg							
37										

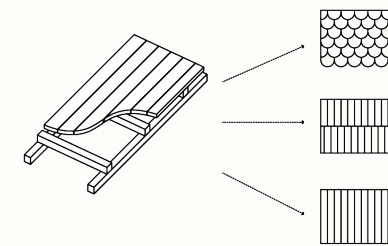
SIRKULÆRT BYGGESYSTEM

Integrerte solcellepaneler

Massivtre produsert av restkapp

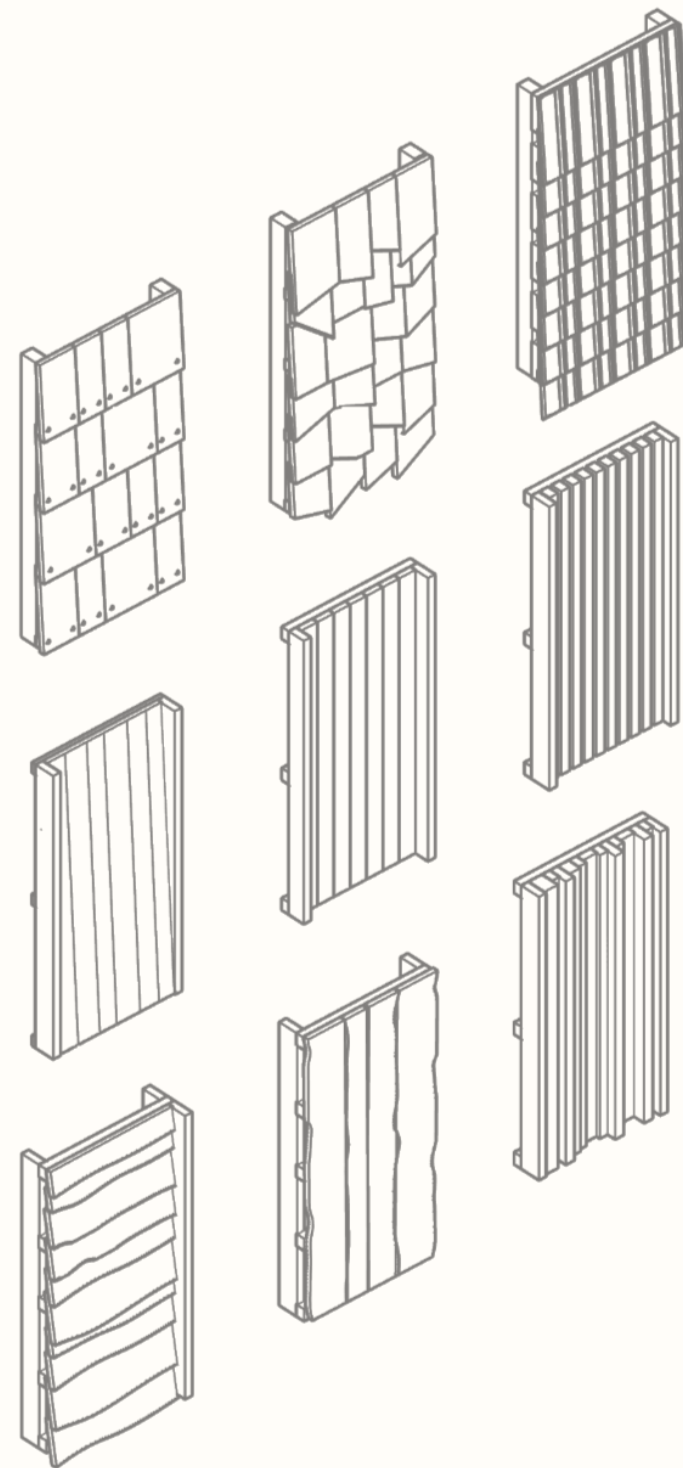
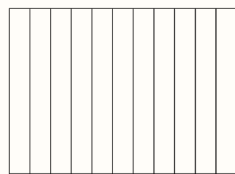
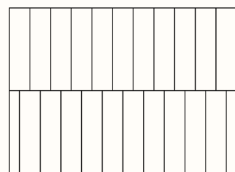
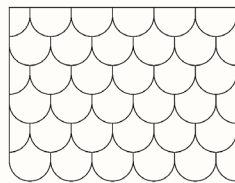
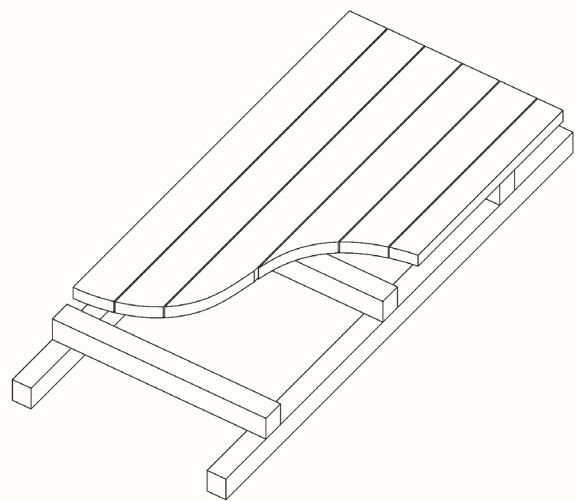

Modulær kledning av resirkulert trevirke

Skruefundament

RETURVIRKE

EVIG 01

Boligen er et kompakt 3- etasjes hus som passer godt til en familie. Huset er utviklet med fokus på god plan og romfølelse, **kubikk fremfor areal og vertikal åpenhet**. Huset har fine lysinnslipp og utradisjonelle løsninger.

Soverom	3
Bruksareal	130 m ²
Bebygd areal	70m ²
Co2 per m ²	4,17 kg Co2e/m ² /år
Co2 total	28,7 tonn Co2e

EVIG O2

Huset er utviklet med fokus på komfort og **tilgjengelighet**, klok utnyttelse av plass og estetisk preg, **alt på ett plan**. Åpen stue og kjøkkenløsning mot hage og adkomst gir utsikt og åpenhet. Evig O2 kan brukes både som bolig og fritidssted, og har et moderne, nordisk design.

Soverom	3
Bruksareal	102 m ²
Bebyggt areal	130 m ²
Co2 per m ²	3,11 Kg CO ₂ e/m ² /år
Co2 total	19,8 tonn CO ₂ e

EVIG 03

Huset er et romslig og fleksibelt hus som passer godt til en større familie med variert plassbehov. Huset er utviklet med fokus på god plan og romfølelse. Interiøret har utsyn mot alle himmelretninger, fleksibel kontorløsning mot hage og har en koselig peis mot både spiserom og kontor.

Soverom	3
Bruksareal	143 m ²
Bebyggt areal	89 m ²
Co2 per m ²	21,2 tonn CO ₂ e
Co2 total	28,7 tonn Co ₂ e

EVIG O4

Fritidshuset er arealeffektivt og er utviklet med fokus på smart bruk av plass og god rom- følelse. Evig O4 er perfekt til både helårs og korttids- bruk og kan benyttes både til bolig – og fritidsformål.

Soverom	2
Bruksareal	52 m ²
Bebygd areal	44 m ² m ²
Co2 per m ²	3,8 Kg CO ₂ e/m ² /år
Co2 total	12,5 tonn CO ₂ e

EVIG 05 MIKROHUS

Takk!

Snorre Bjørkum

snorre@norgeshus.no

Tlf.: 92845329

